

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde
Nummer 1/ 2024 Årgång 40

Reservera den 12 oktober 2024 för årsmötet/-festen, som i år äger rum i Vartagården på Hisingen i Göteborg, samma som för två år sedan.

Vår ordförande Leontina har tillbringat en stor del av vintern i Kap Verde, gjort besök hos Black Panthers och tittat på flera intressanta projekt.

Ett par av dessa ligger på São Vicente och vi presenterar räkodling i byn Calhau och simning med sköldpaddor vid stranden i São Pedro.

Förskolan Novos Amigos i Mindelo har fått stöd av oss vid några tillfällen. I år firar de sitt 30-årsjubileum, där vår förening kommer att vara representerad.

När vi firar midsommar firar man Sanjon i Kap Verde.

Kap Verde hade stora framgångar i Afrikanska fotbollsmästerskapen. Och ungdoms fotbollen i Mindelo har fått hjälp med utrustning från Amigos.

Och till sist en bild från årets karneval i Mindelo, som vanligt med massor av människor, glädje, dans och musik.

Välkomna till
Årets Fest
och
Årsmötet

Lördag 12 oktober
i Göteborg,

Wartagården på Hisingen

Mer info i nästa nummer

Ur Black Panther's verksamhetsberättelse för året 2023:

56 barn från Mini Black förskola fick undervisning, två varma måltider/dag, hygien och mediciner;

430 stipendiestudenter från förskolan till 12:e skolåret fick skolpaket för läsåret 2023/2024;

70 elever i klass 1-2 från fattiga familjer fick mathjälp

25 äldre och sängliggande i utsatta situationer fick hem en baskorg i månaden med mat och hygienartiklar.

25 unga stipendiestudenter fick språkutbildning i franska och utbildning till turistguider.

Nytt år, dags för medlemsavgiften

Många medlemmar har betalt den, men långt ifrån alla och nu är det dags.

123-582 02 12

200 kr/år eller 300 kr/år, familj.
Plusgiro 92 12 38-2 eller Swish

Leontinas resa

Under februari reste vår ordförande Leontina Barreto runt i landet. Hon besökte då flera intressanta projekt, som beskrivs i tidningen och förstås även Black Panthers.

- Det är som alltid lika rörande att tas emot av barnens fina välkomstsång, tycker hon.

Riktigt rörande vid besöket var också den unge mannen *Isaac Carvalho*. Fem år gammal började han på Mini Black och är nu som 21-åring färdigutbildad i kommunikation och språk. Han gör sin praktik hos Black Panthers och läste upp en text där han reflekterade över namnet Black Panthers och dess innebörd.

"Ungdomsorganisationen Black Panthers lever upp till sitt namn för sin motståndskraft, sin själ och styrka och sitt sätt att agera.

Precis som den svarta pantern är ett djur som skiljer sig från andra kattdjur så skiljer vi oss från andra föreningar genom vår egenhet och vårt sätt att agera. Att handla tappert, ibland bara i tron att när Gud bryr sig om de mest ömtåliga djuren i djungeln, kommer han också att ta hand om oss. Att se på vår förening är att se på Várzea, är att se på staden Praia, och i slutändan få en fullständig bild av Kap Verde som helhet.

Vi är svarta pantrar, ja! För tyvärr har vårt samhälle allt mer blivit som en djungel, där kampen för överlevnad fortsätter. Men som pantrar handlar vår jakt inte om att ta utan om att kämpa tills vi hittar en lösning. Precis som en panter tar hand om sina ungar, så tar vi hand om våra, för vi är till vårt väsen också pantrar, vi är Black Panthers!"

Räkodling på land i Calhau

Leontina passade också på att besöka räkodlingsprojektet *Fazenda de Camarão* i Calhau på São Vicente, som vi tidigare presenterat i tidningen.

Projektet inleddes 2017 med syfte att tillgodose all efterfrågan av räkor på den nationella marknaden. Dess mentor och administratör *Nelson Atanásio Santos* uppger att man förra året producerade 22 ton färska räkor och i år minst 44 ton. Det långsiktiga målet är 300 ton.

Odlingen är en nationell pionjär inom vattenbruk med egenskapen att vara installerad på land i en kontrollerad miljö, vilket leder till lägsta möjliga miljöpåverkan, förklarar Nelson

- Vårt land har en enorm potential inom vattenbruk och jag anser att det kan kontrolleras bättre på land, som i vårt fall, än till havs, säger han och lyfter fram de enorma möjligheterna med denna industri, särskilt på landets plattare öarna.

Idén till projektet kom för många år sedan när han i Brasiliensåg räkor produceras på land och förstod att även Kap Verdes öar har förutsättningar för den här typen av verksamhet.

Genomförandet stötte på flera hinder, speciellt för finansieringen, Man fick gå till ett brasilianskt företag och den ursprungliga tanken att göda räkorna med larver från USA föll så man fick starta egen produktion

- Men vi vet att ingenting är lätt på Kap Verde, säger Nelson.

Företagets verksamhet har aspekter som produktionskontroll, djurhälsa, livsmedelssäkerhet och miljöskydd och har därför stort behov av att utbilda sina anställda. Personalen som huvudsakligen rekryterats från närområdet runt Calhau utbildas av företagets biolog. 65% av de anställda är kvinnor.

Nelson beklagar att trots att företaget har kapacitet att leverera till hela den nationella marknaden, sker inte detta på grund av bristen på transporter mellan öarna.

- Förbindelserna mellan öarna är inte regelbundna och saknar förutsättningar för transport av kylda eller färska produkter, som våra. För att kunna lägga 50 kilo räkor i staden Praia var vi tvungna att köpa en frys att fylla och frakta, vilket är extremt ogenomförbart om man vill frakta ett ton. Men marknaden växer. Befolkningen ser våra räkor som en kvalitetsprodukt till ett acceptabelt pris och äter därför våra räkor i allt större utsträckning.

Även Kap Verde ställer om till förnybar energi. Tanken är att 80% av den energi som används inom kort ska produceras av förnybara energikällor, främst sol- och vindenergi.

Med billigare egenproducerad energi hoppas Nelson Atanásio Santos att problemet med transporterna snart kommer att lösas och att de inhemska räkorna snart kommer att finnas till hands för vilken kapverdi som helst. Från att ha varit ett importland av fisk och skaldjur skulle ögruppen dessutom kunna bli en exportör.

Från A Nação

Sköldpaddssim i São Pedro

Det är middagstid på stranden São Pedro i São Vicente. Solen står högt, havet är lugnt och det är idealiska förhållanden för båten *Wakhoo* att ge sig ut på havet med turister och lokalbefolkning för ytterligare ett dyk med sköldpaddorna.

– Runt middagstid är det perfekt. Vattnet blir mer genomskinligt och du har bättre sikt att simma med sköldpaddorna och se de små fiskarna, förklarar *Waldir Almeida*, känd som Didi

Allt började med ett projekt för skydd och bevarande av havssköldpaddor. Didi minns att lokala fiskare räddade sköldpaddor, som fastnat i fiskenät för att sedan kasta tillbaka dem i havet. Sköldpaddorna började känna sig skyddade på stranden och tillfreds med människor. Gruppen på sex sköldpaddor, bosatta några meter från stranden växtet snabbt till 20.

– De känner sig hemma här. Nu stannar de i området året runt.

Projektet var drygt ett år gammalt när Didi och hans kollega *Jairson Rocha* bestämde sig för att satsa på hållbar turism. Sakta men säkert skaffade de utrustning och började organisera båtturer för att se och simma med sköldpaddorna där i bukten.

Sköldpaddorna är bekanta med båtens motorer och när de hör ljudet kommer de närmare. Lite färsk fisk hjälper också till och efter några minuter dyker de första upp till allas glädje. Dags att ta på masker och fenor och kasta sig i havet efter att ha lyssnat på råden.

– Njut, men rör dem inte och när de närmar sig, korsa armarna framför bröstet så de inte tror att du ger dem mat. Och det är förbjudet att röra sköldpaddorna. Många har solkräm och dessa ämnen är dåliga för skalet.

De som provat tycker det är en otrolig känsla att simma tillsammans med sköldpaddor och fiskar i alla färger. En oförglömlig miljö.

– Det är många turister på våra turer, men också lokalbefolkning, försäkras Didi.

Turerna upprepas närhelst det finns efterfrågan och det är ofta. Minimipriset för att gå på jakt med *Wakhoo* efter sköldpaddorna är 5000 escudos, men för större grupper ner till så lite som 1500 escudos.

Bakom den ekonomiska verksamheten ligger också miljöskyddet. De genomför strand- och havsstädningskampanjer regelbundet och de samarbetar med biologer för att reglera verksamheten. Didi och hans vänner arbetar också som volontärer under sköldpaddornas häckningssäsong. De utnyttjar turerna till att öka medvetenheten om behovet av att skydda sig själva och bevara sköldpaddor. Tills förhållandena förbättras fortsätter Didi att utveckla projektet och skydda sköldpaddorna.

Från A Nação

Novos Amigos 30-årsjubilerar

Vi har även tidigare skrivit i tidningen om förskolan *Novos Amigos do Mindelo*.

Förskolan har genomfört många intressanta projekt, några gånger även med stöd från vår förening, som numera betraktas som en viktig partner.

Efter ett tidigare projekt med odling av grönsaker för att kunna ge barnen en mer näringsrik mat inleder man nu projektet *Energia da Mudança (Förändringens energi)* som samfinansieras av Australian Embassy Direct Aid Program.

Projektet avser energiomställning genom installation av solceller på förskolans byggnad. Genom egen elproduktion optimeras kostnaderna för energianvändningen, samtidigt som man främjar en hållbar kunskap hos de berörda, cirka 1 800 personer varav ca 420 barn från utsatta familjer. Förskolans användning av solenergi är gynnsam, då den minskar såväl dess kostnader som dess påverkan på miljön.

Skolan är samhällets vagg, som spelar en avgörande roll för ökad kunskap hos både barn, ungdomar och deras familjer. En kontakt med hållbar teknik gynnar utvecklingen av ett kollektivt medvetande och ökat engagemang för bevarandet av miljön.

På så sätt arbetar förskolan för att uppnå autonomi och hållbarhet och att förstärka sin position och sin vision av ansvar för miljö och samhälle. Den arbetar med att integrera olika sektorer kring barnens kunskaper och utveckling - genom utbildning och fritidsaktiviteter,

hälsa i nära samarbete med områdets vårdcentral, jordbruk, mat, säkerhet, miljö och hållbarhet.

I år firar förskolan sin 30-åriga verksamhet, en händelse som kommer att tillägnas dess partners och finansierare. Höjdpunkten i firandet kommer att vara galan för de tidigare elevernas 30-årsjubileum som äger rum den 20 juli från 14:00 till 20:00 med flera aktiviteter.

Det blir nationalsång, levande musik, traditionella danser, dramatisering, vittnesbörd, poesi, budskap från partners, blommor till vårdnadshavare och partners, banderoller till barn, utdelning av erkännandediplom till partners som barnvänliga, utmär-

kande av vissa personligheter som goda exempel på medborgare, och firande mellanmål.

Amigos de Cabo Verde kommer så klart att ta del av och vara representerat i jubileum.

Vi passar på och tackar alla medlemmar som stödjer vår förenings Projektfond, vars stöd bland annat går till dessa fantastiska projekt.

Alicia Borges Månsson

Den traditionella Sanjonfestivalen

São João Baptistas högtid firas den 24 juni och är en del av *Festas Juninas*. Det är en av de mest populära festivalerna på öarna Santo Antão, São Vicente, São Nicolau och Brava. På de första tre öarna har festivalen samma egenskaper medan den på Brava skiljer sig med originella särdrag.

Sanjon-festligheterna är en typ av pilgrimsfärd där religiösa firanden sticker ut, som mässan den 24 juni, föregången av vesperbönen dagen innan. Det är också ett rikt kulturellt evenemang, där Kolá Sanjon sticker ut för sina *coladeiras*, ackompanjerat av trumslag som ger den en säregen melodi.

Där råder vanligtvis heller inte någon brist på hästkapplöpningar under de tre dagar då kulturen på dessa öar manifesterar sig. I festligheterna ingår också att äta, dricka och dansa, ackompanjerat av trummor och visselpipor.

Innan São João Baptistas dag, som sammanfaller med den hedniska högtiden för junisolståndet, inträffar den traditionella hoppspelet över brasan.

Nhò San Djon na Brava har inte den *umbigada* som är karakteristisk för de andra öarna. Utförandet av trumslagen är liknande, men inte med samma renhet av slaget (*repicar*). Till skillnad från på de andra öarna, dansar hästen på Brava till ljudet av trumman medan ägaren bär flaggan med São João Baptista.

För staden Porto Novo på ön Santo Antão är São João Baptista-festivalen en av de största pilgrimsfärdsfestivalerna på Kap Verde och den välkomnar besökare från andra delar av ön, andra öar och diasporan. Festivalen sträcker sig under hela juni månad, med en omfattande agenda som inkluderar flera underhållningsinitiativ, allt från FEPASA – Santo Antão Agricultural Products Fair, Son Jon Reveltiód Parade, kulturaktiviteter på Aldeia Cultural, religiösa aktiviteter, musik och sport.

Sanjon-festivalen firas också av kapverdiska samhällen i diasporan, som i Nederländerna och Frankrike. I Sverige firar kapverderna i Göteborg midsommar med en touch av Sanjon.

Alicia Borges Månsson

Hjälp oss stödja barnen på Mini Black inför skolstarten!

Vår förening samlar under sommaren in extra pengar för att hjälpa Mini Blacks barn med skolmaterial, ryggsäckar mm.

Barnen saknar de resurser de behöver för en bra skolstart och ditt bidrag gör stor skillnad!

Swisha till
123-5820212.

123-582 02 12

CS Mindelenses Fotbollsskola

I januari 2024 kontaktades vi av fotbollsklubben CS Mindelense om ett nytt initiativ - en fotbollsskola för barn i Mindelo.

Klubben strävar efter att engagera både pojkar och flickor från alla samhällsklasser i klubb- och fotbollsskolan har som mål att skapa bättre förutsättningar för barnen genom att samla in främst fotbollsutrustning som skor och bollar. Dessa artiklar är svåra att få tag på lokalt, så projektet söker partners som kan bidra med både begagnad och ny utrustning.

Utrustningen som doneras ska förhoppningsvis inte bara användas av en generation på planen utan sedan kunna ges vidare till andra barn utanför fotbollsskolan. Detta cirkulära tänkande bidrar till en längre livslängd för resurserna och gynnar fler barn.

Under våren samlade flera av ACV:s styrelsemedlemmar in cirka 50 par begagnade fotbollsskor som skickades till Mindelo. De har ännu inte tagits emot av klubben, men vi hoppas att de snart kommer till nytta för barnen. Vi planerar ytterligare en insamling för att skicka en ny sändning i augusti 2024. Vi ser detta projekt som en möjlighet att göra skillnad för barn med stora drömmar.

CS Mindelense är en av de mest respekterade fotbollsklubbarna i Mindelo. I det här fotbollsskoleprojektet samarbetar de med landets förbundskapten Bubista, vilket understryker projektets seriositet och potential. Amigos de Cabo Verde har genom andra aktiviteter blivit alltmer kända på ön, vilket har lett till fler förfrågningar om samarbeten och projekt som vi hoppas kan bidra till i någon mån positiv förändring för stadens invånare.

Lyckat fotbollsmästerskap

Kap Verde gjorde sin bästa fotbollsturnering någonsin vid vinterns afrikanska mästerskap i Elfenbenskusten.

Efter en förstaplats i grupppelet med segrar över Ghana och Moçambique och oavgjort mot Egypten gick man till slutspel. Där besegrades Mauretania i första omgången med 1-0 efter ett straffmål i slutminuterna av Ryan Isaac Mendes da Graca.

I den följande kvartsfinalen förlorade man mot Sydafrika i en mållös match, som till sist fick avgöras på straffar. Sydafrika missade bara tre av sina fem straffar medan Kap Verde missade fyra och blev utslagna och slutade på en delad femteplats i turneringen

Sejerjubil mot Mauritanien

Den 3 juni är det dags igen för Kap Verde. Då möter man Kamerun i kvalet till nästa VM.

Övergångsställena på Rua de Lisboa i hjärtat av Mindelo blev färgglada platser inspirerade av HBTQ-rörelsen. Idén kom från Balta Ben David, mentor för ett projekt, som tidigare färgat husväggar i São Vicente.

Initiativet har delat åsikterna på sociala medier, vilket Balta redan förväntat sig.

- Jag vet att jag skulle bli kritiserad, men jag vet också att de flesta gillar och stöder idén om att ge färg och liv åt Rua de Lisboa, säger han.

Arroz de atum (*suverän kapverdisk tonfiskgryta*)

Ingredienser (4p)

2 burkar tonfisk i olja (170 g vardera)

1 lök, hackad

1/4 röd och 1/4 grön paprika i små tärningar

1 chili, hackad (ta bort fröna om du vill ha mindre hetta)

En burk tomatkross

4 dl ris

Salt efter smak

Vatten eller grönsaksfond

Tillagning

Hacka löken, paprikorna och chilin.

Häll av lite av oljan från tonfisken i en stor kastrull (eller använd olivolja om du föredrar)

Stek löken tills den blir genomskinlig.

Tillsätt paprikorna och chilin, och stek i några minuter tills de mjuknar.

Tillsätt tonfisken

Tillsätt tomatpuré och rör ut

Tillsätt riset och blanda väl, låt riset suga upp smakerna från stekningen.

Tillsätt 5 dl grönsaksfond (förhållandet är vanligtvis 2:1 för ris).

Krydda med salt efter smak.

Låt koka upp, sänk sedan värmen till låg, och koka i cirka 20-25 minuter under lock, eller tills riset är kokt och har absorberat all vätska.

När riset är färdigt, fluffa det med en gaffel.

Smaka av och justera saltet om det behövs.

Servera varmt och toppa gärna med sked mala-gueta eller chillimayo.

Smaklig måltid!

Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

www.caboverde.se

<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

AmigosdeCaboVerde/

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3

169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktör, kassör:

Claes-Göran Ahrén, tel 070-321 09 20

Övrig styrelse:

Sylvia Hermansson, fadderprojekt

Luis Santos, projektfond

Alicia Borges-Månsson

Maria Santos Vogt

Birgitta Quick

Iolanda Santos Tavares Silva

Medlemsavgift:

200:- kr, familj 300:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Swish:

123 582 02 12

(QR-koden bredvid)

Konto för fasta överföringar:

Clearing 9960, konto 3409212382